

Hervorm de politieke benoemingen

2013/37
01 | 10 | 2013

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Ivan Van de Clout

Hoofdeconoom

Bij de aanstelling van Frank Van Massenhove als nieuwe CEO van de NMBS na de zomer struikelde heel politiek correct Vlaanderen over zich heen om te stellen dat hij de geknipte kandidaat was. Voor hervormingen en toekomstgericht beleid. Om een nieuwe wind te laten waaien. Iedereen verkeek zich op één ding: Van Massenhove had zich nooit kandidaat gesteld. En midden september trok hij zich dus omwille van persoonlijke redenen terug: alle respect daarvoor. Alleen roept dit vragen op omtrent de hele carrousel van topbenoemingen.

Partijbonzen gaven achter de bühne toe dat het ook deze keer niet meer was dan het invullen van

een kleurboek. Zelfs de toezichhouder die onder zich de Belgische systeembanken zag imploderen, diende heropgevestigd. Het is niet de eerste keer dat een "wit konijn" afhaakt voor het goed en wel aan de slag is. Zo werd een zekere Christian Heinzmann in 2002 tot ieders verwondering benoemd tot NMBS-topman. Na een week stuurde hij echter zijn kat wat een echte pad in de korf zette bij toenmalig minister Isabelle Durant (Ecolo). Heinzmann haalde het maar tot de vijfde plaats op het headhunterslijstje. Zo bekeken drijven we het op benoemingsvlak vandaag nog gekker dan toen.

Je zou toch denken dat dan heel die benoemingsmethode

eens in vraag gesteld wordt? Kon het zomaar dat terwijl veel geld betaald werd voor een selectiekantoor er zomaar een wit konijn uit de hoed getoverd wordt dat zelfs geen kandidaat was, laat staan op de shortlist stond? Laat ons wel wezen: het is niet normaal dat Van Massenhove moest melden dat hij verbijsterd was over zijn selectie. Even verbijsterend was de aanstelling van Jean-Pierre Hansen als transitie-manager van de NMBS die geen onbesproken verleden heeft nadat hij ook al even als overheidsbestuurder bij KBC mocht figureren.

Gedurende heel de zomer leek het alsof door het aanslepende dossier van de politieke benoemingen het besef zou groeien dat we van die slechte gewoontes af moeten. Zo gauw echter met een nieuw wit konijn kon uitgepakt worden, kwamen er aanmaningen in de sfeer van 'wees eens positief en blij dat de knoop is doorgehakt'. Sommigen zien er zelfs een tactiek in om het onverteerbare toch verteerbaar te maken: laat het lang genoeg aanslepen dan overstemt de opluchting er eindelijk vanaf te zijn alle kritiek, terecht of niet. In tijden van verkiezingskoorts wordt

elke kritische stem gemakkelijk onder de noemer van 'negativiteit' ondergebracht. Het is echter niet omdat kritiek gerecupereerd kan worden door een oppositie dat ze geschuwd moet worden. Vraagt men zich ooit wel eens af wat de burger hier allemaal van moet denken? Maandenlang voert men een discussie over een limiet van 290.000 euro voor een topbenoeming maar de eigen vertrekpremies van parlementsleden blijven cumuleerbaar met een nieuwe topoppositie zoals het voorzitterschap van Belgacom.

In 2011 werd nochtans in de Zevende Dag gezworen dat "als we dit niet snel regelen, men het ons erg kwalijk mag nemen". En ondertussen neemt de Waalse intercommunale Tecteo zowaar een krant over terwijl het geleid wordt door een PS-politicus die dat enkel kan combineren omdat hij er een privaat filiaal in ondergebracht heeft.

Ondertussen is Jo Cornu als nieuwe spoorbaas gebombardeerd omdat hij in de GSM van een topminister zat. Enige kritische analyse wordt direct gesmoord door deze op te vatten als een blamage voor de persoon

“

Zoals het er vandaag aan toegaat, kan het echt niet langer.

”

in kwestie. Laten we wel wezen: niemand trekt de competenties van Van Massenhove noch Cornu in twijfel. Het is in deze echter niet vreemd dat de vraag rijst in hoeverre er geen schaamtegevoel bestaat over de wijze waarop

dergelijke mensen in een politieke carrousel betrokken worden.

Hopelijk dat er in de partijhoofdkwartieren een moment van bezinning komt over de wijze waarop politieke spelletjes gespeeld worden met cruciale bedrijven met tienduizenden werknemers maar evengoed met de uitzonderlijke management-talenten die voor een stuk publiekelijk voor schut worden gezet. Dergelijke vertoning komt ook over als een belediging voor de intelligentie van de burgers. Politici lijken te denken dat kiezers niet slim genoeg zijn om de verhaaltjes die er rondhangen te doorzien. Het is dodelijk voor de geloofwaardigheid dat de burger

wel degelijk meer dan het gevoel krijgt dat er een gevoel van schaamteloosheid heerst.

Er zijn geen pasklare oplossingen voor de cultuur van politieke benoemingen. Wel bestaat er in meerdere landen een systeem van hoorzittingen waar topbenoemingen passeren voor het parlement waar ze hun visie uiteenzetten. In de Verenigde Staten leidt dit regelmatig tot het afwijzen van een kandidaat van de regering. Het tegenargument dat dit tot 'politieke spelletjes' leidt, is nu eens écht populisme. Uiteraard zal ook dan nog een kandidaat meerderheid tegen minderheid aangenomen kunnen worden. Alleen is er een verschil tussen het lanceren op zondagmiddag van een lijstje benoemingen dat iedereen dan maar moet slikken en een procedure met hoorzittingen in het parlement waar kandidaten kritisch op de rooster worden gelegd. Bij zijn selectie begin september zei Van Massenhove me dat hij dit idee zeker genegen was. Ook politoloog Carl Devos liet zich in dezelfde zin uit. Als er dan zoveel voor te zeggen valt, waarom groeit er dan geen draagvlak voor in de politiek?

Politieke benoemingen worden verdedigd door te stellen dat het belangrijk is dat op topposities personen zitten die dezelfde visie als de minister delen. In dat geval erkent men dat het geen gewone uitvoerende managers zijn. Indien dat wel het geval zou zijn, is er geen enkel argument om niet het selectiekantoor Selor in te schakelen. Wees dan consequent en laat hen verantwoording voor het parlement afleggen. Zoals het er vandaag aan toegaat, kan het echt niet langer.

Ivan Van de Cloot is hoofdeconoom van het Itinera Institute

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur